ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปีกับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ

The Relationship between Environmental Disclosures in Annual Report and Performance of Company Listed on Market for Alternative Investment

อลิษา สุกศรี[1] และมัทนชัย สุทธิพันธ์[2]

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ และทดสอบหาความสัมพันธ์ของปริมาณการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานทางการเงินโดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในรายงานประจำปีเป็นระยะเวลา 2 ปี คือ ปี พ.ศ. 2553 และปี พ.ศ. 2555 รวม 56 บริษัท โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระในการนับจำนวนคำที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม และผลการศึกษาพบว่าบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปีสูงสุด คือ ด้านนโยบายสิ่งแวดล้อม โดยบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรมีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมากที่สุด และพบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม (ด้านการฟ้องร้อง การดำเนินคดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม)กับผลการดำเนินงานทางการเงิน มีความสัมพันธ์ไปในเชิงลบ ข้อจำกัดในงานวิจัยในครั้งนี้ คือ ปริมาณของกลุ่มตัวอย่าง

คำสำคัญ: การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม ผลการดำเนินงานทางการเงิน และตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ

Abstract

This study aims to study of environmental disclosures in annual reports of Alternative investment exchange listed companies, and test for relationship between amount of disclosures and financial performance. By using the annual reports in 2009 and 2011, 56 companies are used as samples. Content analysis is used to count the number of environmental disclosures (word count). The results show that the companies provide the most environmental disclosures in topic of environmental policies.

[1] นักศึกษาหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต ชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110 ประเทศไทย

[2] ดร. อาจารย์ที่ปรึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา 90110 ประเทศไทย

Companies in the resource industry are the most environmental disclosures. Moreover, the study finds correlation between the disclosures of environment, and financial performance. Limitation of this research is the number of the sample used.

Keywords: Environmental Disclosures, Financial Performance, Company Listed on Market for Alternative Investment.

บทนำ

ในปัจจุบันกระแสความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของกิจการเป็นเรื่องราวที่ได้รับการกล่าวถึงและยอมรับอย่างแพร่หลายและกว้างขวางในแวดวงธุรกิจ ที่ขณะเดียวกันมีความสำคัญที่ไม่น้อยไปกว่าการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมนั้นได้เกิดขึ้นเป็นระยะเวลา 200 ปีแล้ว แต่ในอดีตความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นการกระทำทางธุรกิจที่ไม่ได้แสดงถึงเจตนารมณ์ที่จะทำเพื่อเป็นการตอบแทนให้กับสังคมอย่างแท้จริง แต่ธุรกิจมักทำไปเพื่อการแก้ไขปัญหาและภาพลักษณ์ที่ไม่ดีขององค์กร สำหรับในประเทศไทยแล้ว แม้ว่าจะมีการยอมรับนำกระแสความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเข้ามาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา แต่อย่างไรแล้วความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมก็ยังถือว่าเป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่สำหรับธุรกิจไทย โดยจะเห็นได้ว่าองค์กรที่ทำกิจกรรมและเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และธุรกิจส่งออก และในปัจจุบันประชากรของโลกได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและมากจนต้องอยู่กันอย่างแออัดในที่ๆ ไม่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตอยู่ และต่างได้จัดการกับธรรมชาติโดยขาดความระมัดระวัง จนถึงวันนี้ประชากรโลกไม่อาจเลือกสิ่งแวดล้อมที่ดีกว่านี้ได้ เพราะความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยียังคงก้าวไปอย่างไม่หยุดยั้งควบคู่กับการเพิ่มขึ้นของประชากรโลก และนอกจากนั้นค่านิยมของสังคมได้บีบบังคับให้ประชากรต้องแข่งขันกันในการดำรงอยู่ ผลก็คือทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงจนเห็นได้ชัด ประเทศไทยก็ไม่แตกต่างไปจากที่กล่าวมา และสภาพของความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ฐานะของประเทศก้าวรุดไปข้างหน้า ในโลกปัจจุบันยุคโลกาภิวัฒน์ทำให้เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สังคมและการเมืองมาบรรจบกัน จนทำให้เกิดแนวคิดความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และได้กลายเป็นองค์ประกอบสำคัญในกลยุทธ์ทางธุรกิจในการเจริญเติบโตขององค์กร เนื่องจากผลการดำเนินงานขององค์กรได้รับผลกระทบโดยกลยุทธ์ในตลาด โดยเฉพาะปัจจุบันเป็นยุคแห่งการแข่งขันที่รุนแรง และเป็นที่ชัดเจนว่าความรับผิดชอบต่อ

สิ่งแวดล้อม การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมจะทำให้ธุรกิจมีความยั่งยืน และยังเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลการดำเนินงาน และที่สำคัญองค์กรไม่ควรมองว่าการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมเป็นเพียงมาจากเพราะสาเหตุมาจากผลการดำเนินงานที่ต่ำ แต่การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมเปรียบเสมือนเป็นเหรียญ 2 ด้าน ที่สามารถสร้างความเข็มแข็งขององค์กร ดังนั้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมอาจนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการดึงดูดนักลงทุนและปรับปรุงผลการดำเนินงานได้

จากงานวิจัยในอดีตที่ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน แต่ผลการศึกษาก็เป็นที่น่าแปลกใจที่พบว่าการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมีทั้งความสัมพันธ์ทั้งในเชิงบวก และเชิงลบกับผลการดำเนินงาน และงานวิจัยในอดีตส่วนใหญ่แล้วเป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างบริษัทขนาดใหญ่ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เท่านั้น และขณะเดียวกันงานวิจัยในอดีตแม้ว่าจะทดสอบความสัมพันธ์ของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม แต่อย่างไรแล้วก็ตามเป็นเพียงการทดสอบความสัมพันธ์ในภาพรวมของการเปิดเผย ไม่ได้มีการทดสอบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในแต่ละหัวข้อของการเปิดเผยว่ามีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานหรือไม่ ดังนั้นในงานวิจัยในครั้งนี้ผู้ศึกษาจะทำการทดสอบความสัมพันธ์ในแต่ละหัวข้อของการเปิดเผย และในภาพรวมของการเปิดเผย เพราะการทดสอบความสัมพันธ์ในแต่ละหัวข้อของการเปิดเผยส่งผลให้ทำให้ทราบถึงผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละด้านที่จะส่งผลต่อผลการดำเนินงานของกิจการ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ ซึ่งเป็นบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อม โดยที่มีศักยภาพในการระดมทุนเพื่อเป็นการทดสอบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานทางการเงินมีความสัมพันธ์กันอย่างไร โดยการวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาและสมมติฐานในการวิจัย

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม ได้ให้แนวคิดของความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้ คือ เป็นความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจและการปฏิบัติตามแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ มีการนำหลักการ นโยบาย แนวปฏิบัติ และแนวทางของกิจการ รวมถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพร้อมทั้งหลักของศาสนา มาแสดงให้เห็นความสำคัญและวิธีการประยุกต์ใช้ เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการกำหนดกลยุทธ์ที่จำเป็นในกระบวนการดำเนินงานของการประกอบกิจการ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ ทฤษฎีผู้มี

ส่วนได้เสียอธิบายการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของบริษัท เนื่องจากทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนี้มีการเชื่อมโยงอย่างเหนียวแน่นกับเรื่องของความชอบธรรม โดยมุมมองจากแนวคิดนี้มุ่งไปยังนโยบายของบริษัทที่สร้างผลกระทบให้เกิดแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ส่วนทฤษฎีตัวแทน มองว่าเจ้าของกิจการไม่สามารถบริหารงานเพียงแต่ผู้เดียวได้ จึงทำให้ต้องมีบุคคลที่มีความสามารถเข้ามาช่วยในการบริหารงานแทนเจ้าของกิจการ

การที่กิจการมีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมนั้นอาจเป็นผลมาจากแรงกดดันทางด้านสังคม และความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย ดังนั้นกิจการมีความจำเป็นที่จะต้องตอบสนองต่อแรงกดดันทางด้านสังคม และความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย โดยแรงผลักดันอันสำคัญที่จะให้กิจการมีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม ต้องเริ่มต้นมาจากผู้บริหารของกิจการ เพราะผู้บริหารถือเป็นตัวแทนของผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อเข้ามาบริหารงานในกิจการให้ได้ผลที่เป็นที่น่าพึงพอใจแก่ผู้มีส่วนได้เสีย ดังนั้นผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นการตอบสนองต่อแรงกดดันดังกล่าว และเป็นการแสดงผลให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมจะส่งผลอย่างไรต่อผลการดำเนินงานของกิจการ

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมีผลกับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ จากผลงานวิจัยในอดีต พบว่าผลกระทบของการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานของกิจการ คือ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ มีผลกระทบเชิงบวกอยู่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 99% (Vollono, B.S.,2010) และพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของนโยบายทางการเงินมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญอยู่ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้นในงานวิจัยในครั้งนี้จึงตั้งสมมติฐานในการวิจัย ได้ดังนี้

H1: การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์

การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น จากผลงานวิจัยในอดีต พบว่าปัจจัยที่แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในเรื่องของผลการดำเนินงานทางการเงิน คือ พบว่านโยบายทางการเงินและพนักงานงานไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นซึ่งอาจเกิดจากแนวคิดในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยเพิ่งมีมาได้ไม่นานและพบว่าอุตสาหกรรมกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างในส่วนของอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (บุษบา นุชิตภาพ, 2551) ดังนั้นในงานวิจัยในครั้งนี้ จึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

H2: การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น

การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับความเสี่ยงทางการเงิน จากการศึกษางานวิจัยในอดีต ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า บริษัทมีฐานทุนที่แข็งแกร่งและอยู่ในสภาวะที่มีสภาพทางการเงินที่ดี บริษัทย่อมมีแนวโน้มที่จะสมัครใจเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น งานวิจัยในอดีตบางส่วนมีผลการศึกษาที่ไม่พบความสัมพันธ์ของปริมาณการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับอายุของกิจการ ความเสี่ยงทางการเงิน และขณะเดียวกันขนาดของบริษัท ประเทศของผู้ก่อตั้งกิจการ ลักษณะผู้ตรวจสอบบัญชี ประเภทของธุรกิจ อายุของกิจการ ความเสี่ยงทางการเงิน และความสามารถในการทำกำไร ไม่มีผลต่อปริมาณของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม (มัทนชัย สุทธิพันธุ์, 2555) ดังนั้นในงานวิจัยในครั้งนี้ จึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

H3: การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงทางการเงิน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรสำหรับในการศึกษา คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ ในปี พ.ศ.2553 และปี พ.ศ.2555 รวม 56 บริษัท การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ จากแบบรายงานประจำปีฉบับภาษาไทย เป็นระยะเวลา 2 ปี ใช้การวิเคราะห์สาระเนื้อหาในการนับจำนวนคำของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี โดยเป็นการให้คะแนนตามจำนวนคำที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม 1 คำในการเปิดเผยเท่ากับ 1 คะแนน ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบเก็บข้อมูล จะนำมาทำการวิเคราะห์แบ่งได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา และการสถิติเชิงอนุมาน โดยเป็นการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เป็นการทดสอบความสัมพันธ์การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในภาพรวม และในแต่ละหัวข้อของการเปิดเผยมีทั้งหมด 18 หัวข้อ เป็นตัวชี้วัด ดังนี้ นโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม รวมถึงมาตรฐาน ISO 14001 การจัดการความเสี่ยง รวมถึง การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การตรวจสอบสิ่งแวดล้อม เป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม การรับรองมาตรฐานต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม วัตถุดิบ รวมถึง การวิจัยและพัฒนา การจัดการพลังงาน กระบวนการผลิตรวมถึงเทคโนโลยีสีเขียวและเงินลงทุน ผลิตภัณฑ์สีเขียว วิธีการจัดการของเสีย การจัดการการภาวะมลพิษ ได้แก่ อากาศ น้ำ ดิน เสียงและรั่วไหล กิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม ต้นทุนด้านการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ระบบบัญชีต้นทุนสิ่งแวดล้อม การรายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืน การศึกษาและอบรม

เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม รางวัลด้านสิ่งแวดล้อม ข้อพิพาท การฟ้องร้อง การดำเนินคดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม กับผลการดำเนินงานทางการเงิน

ผลการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ ในรายประจำปี พ.ศ.2553 และปี พ.ศ. 2555 โดยผลการการวิเคราะห์จากตารางที่1 พบว่า ในจำนวนบริษัทกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอุตสาหกรรม บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลทั้งหมด 45 บริษัท ในปี พ.ศ.2553 คิดเป็นร้อยละ 80.36 และต่อมาในปี พ.ศ.2555 บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2553 เป็น 50 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 89.2 มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 8.93 ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมากจากผ่านมาคณะกรรมการกำกับตลาดหลักทรัพย์ได้มุ่งเน้นให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ เปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนบริษัท และร้อยละ ของบริษัทในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี พ.ศ.2553 และปี พ.ศ.2555 โดยจำแนกแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมจำนวนบริษัททั้งหมด 56 บริษัท (N=56)

อุตสาหกรรม	จำนวนบริษัท	บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม			
		พ.ศ.2553		พ.ศ.2555	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	2	1	50	1	50
อุตสาหรรมสินค้าอุปโภคบริโภค	8	7	87.5	8	100
อุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน	3	2	66.67	3	100
อุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม	16	15	93.75	16	100
อุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	5	3	60	4	80
อุตสาหกรรมทรัพยากร	3	3	100	3	100
อุตสาหกรรมบริการ	15	13	86.67	13	86.67
อุตสาหกรรมเทคโนโลยี	4	1	25	2	50
รวม	**56**	**45**	**80.36**	**50**	**89.29**

จากผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาจากตารางที่ 2 พบว่า แสดงการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมของทั้ง 2 ปี ใน 5 อันดับแรกพบว่า บริษัทในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมส่วนมากแล้วได้ให้ความสำคัญในการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม คือ นโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ด้านวัตถุดิบ รวมถึงการวิจัยและพัฒนาการจัดการพลังงาน การจัดการการภาวะมลพิษ ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม รวมถึง มาตรฐาน ISO 14001 และกิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม สังเกตได้ว่าบริษัทส่วนใหญ่จะมีการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในนโยบายของบริษัท นั้นเป็นเพราะมาจากนโยบายเป็นข้อมูลเบื้องต้นของกิจการที่จะสามารถนำผู้อ่านให้เข้าใจถึงกระบวนการทำงานของกิจการ ลักษณะของกิจการ เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่ผู้ลงทุนเองก็ให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าข้อมูลทางการเงิน เพราะข้อมูลนโยบายของบริษัทถือว่าเป็นข้อมูลพื้นฐานที่นักลงทุนให้ความสนใจ

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนบริษัท และจำนวนคำเฉลี่ยของการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี 5 อันดับแรกสูงสุด

ลำดับ	รายการ	การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม			
		พ.ศ.2553		พ.ศ.2555	
		จำนวนบริษัท	จำนวนคำเฉลี่ย	จำนวนบริษัท	จำนวนคำเฉลี่ย
1	วัตถุดิบ รวมถึง การวิจัยและพัฒนา การจัดการพลังงาน	10	23.63	12	28.80
2	นโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	39	26.25	45	28.00
3	การจัดการการภาวะมลพิษ ได้แก่ อากาศ น้ำ ดิน เสียงและรั่วไหล	9	7.84	10	11.18
4	ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมรวมถึง มาตรฐาน ISO 14001	9	4.96	10	6.91
5	กิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม	6	4.50	10	6.75

จากผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากตารางที่ 3 พบว่า การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม (ด้านข้อพิพาท การฟ้องร้อง การดำเนินคดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม)มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงลบ นั้นคือ เมื่อมีการเปิดเผยข้อมูลด้านข้อพิพาท การฟ้องร้อง การดำเนินคดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ส่งผลให้อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นลดน้อยลง มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงทางการเงินในเชิงบวก คือ หาก

กิจการทำการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมด้านข้อพิพาท การฟ้องร้อง การดำเนินคดี เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม น้อยลง ส่งผลให้ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการลดน้อยเช่นกัน และมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ คือ เนื่องมากจากกิจการมีการลงทุนในสินทรัพย์ที่ไม่ได้ก่อให้เกิดรายได้ แต่เพื่อหวังผลการได้รางวัลด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ลงทุนในการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกรองควันจากเครื่องจักรกลก่อนปล่อยออกสู่ข้างนอก ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นการลงทุนในสินทรัพย์ที่ไม่ได้ก่อให้เกิดรายได้โดยตรงในระยะสั้น แม้ว่ากิจการจะได้รับรางวัลด้านสิ่งแวดล้อมจากการลงทุนในสินทรัพย์ดังกล่าว แต่อย่างไรแล้วก็ตามก็ยังส่งผลให้ความสัมพันธ์การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในภาพรวมทั้งปี พ.ศ.2553 และ พ.ศ.2555 พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางการเงินในทั้ง 2 ปี

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานของกลุ่มอุตสาหกรรมทุกกลุ่มอุตสาหกรรม

การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม	ROA	ROE	Net Profit	Current Ratio	Growth Rate of Sales	Debt Ratio
ข้อพิพาท การฟ้องร้อง การดำเนินคดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2553	-0.062	-.653**	0.149	-0.116	-0.031	.683**
รางวัลด้านสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2555	-0.364**	-0.153	-0.03	0.019	0.255	-0.067
จำนวนคำรวม พ.ศ.2553	-0.044	0.065	-0.032	-0.198	-0.094	-0.036
จำนวนคำรวม พ.ศ.2555	-0.073	-0.045	-0.042	-0.063	-0.089	0.033

** นัยสำคัญที่ระดับ 0.01

สรุป

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับผลการดำเนินงานทางการเงินในรายงานประจำปี พ.ศ.2553 และปี พ.ศ.2555 ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม(ด้านข้อพิพาท การฟ้องร้อง การดำเนินคดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม)มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นในเชิงลบแต่ในขณะที่งานวิจัยในอดีตพบว่า นโยบายทางการเงินและพนักงานงานไม่มีความสัมพันธ์กับ

ผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ธนภร กรทองทวีลาภ, 2553) มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงทางการเงินในเชิงบวก หากกิจการทำการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมด้านข้อพิพาท การฟ้องร้อง การดำเนินคดี เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมน้อยลง ส่งผลให้ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการลดน้อยลงเช่นกัน ในขณะที่งานวิจัยในอดีตบางส่วน พบว่าความเสี่ยงทางการเงินย่อมส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Prem Lal Joshi; Simon S. Gao, 2009) และมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ในอดีตพบว่าปัจจัยด้านพนักงานไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ธนภร กรทองทวีลาภ, 2553) ดังนั้นจึงส่งผลต่อผู้มีส่วนได้เสียของกิจการจากตามทฤษฎีที่ว่าตัวแทนของบริษัท คือ ผู้บริหาร มีภาระรับผิดชอบที่จะต้องตอบสนองความต้องการให้แก่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะเรื่องผลการดำเนินงานทางการเงิน ข้อจำกัดในงานวิจัยในครั้งนี้ คือ ปริมาณของกลุ่มตัวอย่างและในการศึกษาครั้งต่อไปอาจจะขยายเวลาในการวิจัยเป็นระยะเวลาที่ติดต่อกันมากันมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ธนภร กรทองทวีลาภ. (2553). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรกับการปฏิบัติทางการเงินวัดค่าโดยอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) และอัตรผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) กรณีศึกษา: บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. บัญชีมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มัทนชัย สุทธิพันธุ์. (2555). การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปีของบริษัท: กรณีศึกษา : บริษัทขนาดใหญ่ 50 บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, *34(34)* เม.ย. - มิ.ย. 2555.

Prem Lal Joshi, Simon S. Gao. (2009). Multinational corporations' corporate social and environmental disclosures. Department of Accounting, University of Bahrain, School of Accounting Economics and Statistics, *International Journal of Commerce and Management*, *19(1)*, 27-44.

Robert J. Vollono, B.S. (2010). *Doing well by good: The empirical relationship between corporate social responsibility and financial performance*. A Thesis degree of Master of Public Policy, of Georgetown University.